

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedy Mgr. Jana Čížka a soudců Mgr. Ing. Lenky Bursíkové a JUDr. Bc. Kryštofa Horna ve věci

žalobkyně: **Mgr. S. G., M.A.**
bytem X

zastoupena advokátkou Mgr. Michaelou Květenskou
sídlem Křižíkova 226/16, Praha 8

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, Praha 5

o žalobách proti rozhodnutím žalované ze dne 10. 6. 2019, č. j. X a č. j. X,

takto:

I. Žaloby se zamítají.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Vymezení věci

1. Okresní správa sociálního zabezpečení Příbram (dále jen „OSSZ Příbram“) platebním výměrem ze dne 23. 10. 2015, č. j. X, uložila žalobkyni povinnost zaplatit doplatek na pojistném a důchodovém pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „pojistné“) za roky 2007, 2008, 2009, 2012, 2013 a 2014, povinnost zaplatit penále z doplatku na pojistném za roky 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2012, 2013 a 2014 a povinnost zaplatit penále ze záloh na pojistné za roky 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014; celkově byla žalobkyni uložena povinnost zaplatit částku ve výši 169 671 Kč.

2. Rozhodnutím ze dne 5. 1. 2016, č. j. X, žalovaná zamítla odvolání žalobkyně a platební výměr potvrdila. Proti rozhodnutí žalované brojila žalobkyně žalobou u zdejšího soudu, který ji rozsudkem ze dne 9. 3. 2018, č. j. X, zamítl. Nejvyšší správní soud následně ke kasací stížnosti žalobkyně rozsudkem ze dne 12. 7. 2018, č. j. X (dále jen „rozsudek NSS“), zrušil jak rozsudek zdejšího soudu, tak rozhodnutí žalované a věc jí vrátil k dalšímu řízení.
3. Žalovaná pak na základě rozsudku NSS zrušila platební výměr a věc vrátila prvostupňovému správnímu orgánu k novému projednání. Okresní správa sociálního zabezpečení Praha – západ (dále jen „OSSZ Praha – západ“), opětovně rozhodla platebním výměrem ze dne 9. 10. 2018, č. j. X, který žalovaná k odvolání žalobkyně rozhodnutím ze dne 21. 1. 2019 zrušila a věc vrátila k novému projednání.
4. Platebním výměrem ze dne 26. 2. 2019, č. j. X (dále jen „platební výměr 1“), OSSZ Praha - západ uložila žalobkyni povinnost zaplatit doplatek na pojistném za roky 2008, 2009, 2012, 2013 a 2014, penále z doplatku na pojistném za roky 2008, 2009, 2012, 2013 a 2014 a penále ze záloh na pojistné na důchodové pojištění za roky 2009, 2010, 2011, 2012, 2013 a 2014 v celkové výši 123 205 Kč.
5. Rozhodnutím ze dne 10. 6. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí 1“), žalovaná zamítla odvolání žalobkyně a platební výměr 1 potvrdila.
6. Platebním výměrem ze dne 26. 2. 2019, č. j. X (dále jen „platební výměr 2“), OSSZ Praha-západ uložila žalobkyni zaplatit doplatek na pojistném za rok 2017 a penále ze záloh na pojistné na důchodové pojištění roku 2017 v celkové výši 24 097 Kč. Žalovaná rozhodnutím ze dne 10. 6. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí 2“), odvolání žalobkyně zamítla a platební výměr 2 potvrdila.

Obsah žalob

7. Žalobkyně se dvěma samostatnými žalobami podle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), domáhá zrušení napadených rozhodnutí. Usnesením ze dne 12. 8. 2019, č. j. X, soud spojil řízení o obou žalobách ke společnému projednání.
8. Žalobkyně nejprve shodně jako v dřívější žalobě obsírně rekapituluje dosavadní průběh správních řízení. Uvádí, že do roku 2012 byla příslušným správním orgánem ve věcech pojistného na důchodové pojištění Pražská správa sociálního zabezpečení, územní pracoviště Praha 5 (dále jen „PSSZ Praha 5“). Na přelomu let 2012 a 2013 byla spisová dokumentace převedena na OSSZ Příbram. Dne 22. 8. 2008 vystavila PSSZ Praha 5 žalobkyni přehled pohledávek, z něhož vyplynul nedoplatek ve výši 33 318 Kč, který byl následně opraven na částku 17 783 Kč. Tento dluh žalobkyně uhradila 23. 9. 2009. V roce 2014 však žalobkyně zjistila, že je proti ní pro částku 17 783 Kč vedena exekuce, neboť došlo k tomu, že dlužná částka, kterou uhradila v roce 2009, byla v roce 2012 (po převodu spisové dokumentace OSSZ Příbram) přeúčtována na údajné nedoplatky pojistného za roky 2006 a 2007, ačkoli žádné nedoplatky podle přehledů z těchto let neměla. Žalobkyně proto požádala o opravu zaúčtování výše uvedené částky, avšak OSSZ Příbram jí dne 19. 5. 2014 sdělila, že výměr vydala Pražská správa sociálního zabezpečení Praha 5 (dále jen „PSSZ Praha 5“) a je třeba se s touto žádostí obrátit tam; PSSZ Praha 5 na její žádost reagovala posléze tak, že vzhledem k tomu, že spisová dokumentace je na OSSZ Příbram, nemůže PSSZ Praha 5 zaúčtování opravit. Na opětovnou žádost na OSSZ Příbram bylo

žalobkyni sděleno, že zaúčtovat platbu jinak, než byla zaúčtována v minulosti, není možné. S tím však žalobkyně nesouhlasí, neboť k tomu u této částky již v minulosti jednou došlo (při převodu spisové dokumentace na přelomu let 2012 a 2013). Žalobkyni změna zaúčtování způsobila škodu, neboť jí vznikl (resp. se obnovil) dluh, který již jednou uhradila. O této změně přitom nebyla informována a v jejím důsledku čelila až do roku 2018 exekuci na svůj majetek, která byla co do částky 17 783 Kč zastavena usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 1. 12. 2017, č. j. X. Žalovaná žádnými svými úkony nesměřovala po uhrazení částky v roce 2009 k ukončení exekučního řízení, nadto z vlastní vůle tuto částku v konečném součtu od roku 2009 čtyřikrát přeúčtovala.

9. Ve vyúčtování záloh za rok 2011, které si žalobkyně na PSSZ Praha 5 převzala dne 16. 4. 2012, byl vyčíslen celkový nedoplatek ve výši 2 320 Kč. Následně bylo dne 27. 11. 2012 žalobkyni doručeno další vyúčtování za rok 2011, jímž byl žalobkyni za shodné období vyčíslen nedoplatek ve výši 141 475 Kč, aniž by bylo žalobkyni zdůvodněno, proč byla vydána dvě vyúčtování za stejné období, které spolu vzájemně nekorrespondují. V rozporu s veškerými informacemi, které PSSZ Praha 5 žalobkyni podávala, došlo k doúčtování pojistného za období 2005 – 2009 (tedy za roky, za které žalobkyně – podle informací uváděných PSSZ Praha 5 – nebyla povinna hradit pojistné ani zálohy na ně) a k přeúčtování veškerých plateb až do dne vystavení vyúčtování. Poté, co byla na přelomu let 2012 a 2013 evidence převedena pod OSSZ Příbram, tato vystavila přehled pohledávek ke dni 22. 1. 2013 s nedoplatkem ve výši 145 147 Kč, inventuru pohledávek ke dni 4. 2. 2013 s nedoplatkem ve stejné výši, inventuru pohledávek ke dni 24. 1. 2014 s nedoplatkem 177 401 Kč, přehled pohledávek ke dni 18. 2. 2014 s nedoplatkem 189 877 Kč a vyúčtování záloh na pojistné na důchodové pojištění za rok 2013 s nedoplatkem 195 955 Kč. S těmito vyúčtování, přehledy a inventurami žalobkyně opakovaně vyslovila svůj nesouhlas. Postup OSSZ podle žalobkyně byl a je v příkrém rozporu se základními zásadami činnosti správních orgánů, zejména se zásadou ochrany práv nabytých v dobré víře, zásadou poučovací a zásadou součinnosti správního orgánu s dotčenou osobou. Žalobkyně vždy postupovala v souladu s pokyny udělenými příslušnou referentkou.
10. Žalobkyně se dne 19. 5. 2014 účastnila schůzky na OSSZ Příbram, kde jí však nebyl uvedený postup vysvětlen. Pracovník OSSZ Příbram pouze konstatoval, že ve spisové dokumentaci poskytnuté PSSZ Praha 5 je nepořádek, že OSSZ Příbram nemůže a ani nebude hodnotit kvalitu informací, které žalobkyni byly poskytovány pracovníky PSSZ Praha 5, a že její povinností je zaplatit vyčíslené nedoplatky včetně penále. Takový postup je však v rozporu se zásadou legitimního očekávání, neboť žalobkyně dlouhá léta postupovala podle instrukcí pracovníků PSSZ Praha 5. Tvrzení, že pracovnice žalobkyni veškeré kroky vysvětlily, se nezakládá na pravdě. Žalobkyni nikdy nebylo vysvětleno, z jakého titulu byly její platby přeúčtovávány, ani jí nebylo sděleno, jak žalovaná naložila s veškerými platbami, které žalobkyně za celé trvání účasti na pojištění hradila. Žalobkyně následně rekapituluje dosavadní soudní řízení a navazující správní řízení.
11. Žalobkyně se neztotožňuje s názory žalované uvedenými v napadeném rozhodnutí 1. Žalobkyni opět nebyla předložena „oprava zaúčtování veškerých přehledů od roku 1996“. Tvrzení týkající se zaúčtování částky 17 783 Kč je nepřezkoumatelné, neboť o případném zaúčtování částky 1 221 Kč na úhradu nedoplatku na pojistné za rok 2007 se žádné z předcházejících rozhodnutí nezmiňuje a ani z vyúčtování záloh za jednotlivá období to zřejmě nevyplývá. K přeúčtování částky 17 783 Kč došlo v roce 2012, a to vyúčtováním záloh na pojistném za rok 2011 ze dne 27. 11. 2012, v němž je uvedeno, že platba ze dne 23.

9. 2009 byla zaúčtována ve výši 11 914 Kč na doplatek na pojistném za rok 2006. Více vyúčtování o platbě z 23. 9. 2009 neuvádí. Není možno ani zjistit, kam zmizely další částky uhrazené tento den. Tvrzení žalované o zaúčtování částky 4 765 Kč na doplatek na pojistném za rok 2005 se dá vysledovat až z přehledu pohledávek ze dne 24. 7. 2015. Osud zbytku úhrady (částky 6 735 Kč) zůstává neznámý. OSSZ, resp. žalovaná nejsou nedotknutelnými institucemi, které si mohou libovolně nakládat s přijatými finančními prostředky a dle vlastního uvážení je přesouvat v průběhu let z jednoho zaúčtování na druhé, či je zcela vymazat. Žalobkyně navrhuje, aby žalovaná soudu předložila přehled všech plateb, které žalobkyně poukázala na její účty, a to za celé období, po které byla žalobkyně na pojištění účastna, a současně uvedla, jak byly zaúčtovány a jak s nimi bylo v průběhu času nakládáno.
12. Žalobkyně nesouhlasí s názorem žalované, že následné neplnění povinností platit zálohy na pojistné a doplatky na pojistném za roky 2012 až 2014 nelze dávat do souvislosti s pochybením PSSZ Praha 5. Vždyť právě doměření doplateků na pojistném a penále se promítá do současnosti, neboť veškeré platby, které žalobkyně od přeúčtování provedeného v roce 2012 hradila, byly zaúčtovány na doplatky a předepsaná penále, a tím žalobkyni logicky „naskakovaly“ nedoplatky za roky, na které byly platby hrazeny. Nadto se na celé věci velmi negativně projevuje další přeúčtování a vymizení některých dříve zaúčtovaných položek. Tato skutečnost se promítá i do vyúčtování pro rok 2017 a stanovení dluhu za toto období (zálohy uhrazené na tento rok byly zaúčtovány na platby na rok 2015 a 2016).
13. Z § 18 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pojistném“), neplatí oprávnění zpětně předepsat zálohy za uplynulá období a penále ze záloh. Žalobkyně se dostává do absurdní situace, neboť je jí předepsán k úhradě doplatek pojistného a penále, při jejichž stanovení nebylo nijak zohledněno pochybení pracovníků PSSZ Praha 5, a předepsáno penále ze záloh za období, kdy byla informována, že není povinna žádné zálohy hradit, žádné jí nebyly předepsány, resp. byly předepsány až sedm let zpětně. Takový postup je daleko za hranicemi zákona a logiky. Žádost o prominutí penále podle § 104ch zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 582/1991 Sb.“), situaci žalobkyně neřeší, protože žádost je směřována žalované, která o ní také rozhoduje. Proti rozhodnutí není přípustný opravný prostředek a rozhodnutí nemusí obsahovat odůvodnění. Postup žalované není souladný s právním názorem vysloveným ve zrušujícím rozsudku NSS. Žalovaná sice připustila pochybení pracovníků PSSZ Praha 5, nereflektovala však právní rovinu tohoto pochybení, jak jí uložil NSS. Žalobkyni nepřipadá vhodné, aby se žalovaná ztotožňovala se zrušeným rozsudkem krajského soudu.
14. Žalobkyně shrnuje, že byla postupem státní správy zkrácena na svých právech, neboť léta poskytované informace, jimiž se řídila, se náhle na přelomu let 2012 – 2013 bezdůvodně změnily. Jsou jí přeúčtovávány již jednou zaúčtované platby, jsou jí stanovena penále ze záloh, které jí nikdy nebyly předepsány, ztrácí se zaúčtované platby atd. Takový postup je protiprávní.
15. V žalobě proti napadenému rozhodnutí 2 žalobkyně shrnula, že veškeré platby, které od „přeúčtování“ provedeného v roce 2012 hradila, byly zaúčtovány na doplatky a „dopředepsaná“ penále, a tím jí logicky „naskakovaly“ nedoplatky za roky, na které platby hradila. Na celé věci se negativně projevuje též další přeúčtování a vymizení některých

dříve zaúčtovaných položek. Tato skutečnost se promítá i do vyúčtování pro rok 2017 a stanovení dluhu za toto období, kdy byly zálohy uhrazené pro rok 2017 zaúčtovány na jiné platby (na rok 2015 a 2016). Žalobkyni je pak opakovaně vytýkáno, že nehradí zálohy za příslušná období.

Vyjádření žalované a replika žalobkyně

16. Žalovaná ve vyjádření k žalobám zrekapitulovala dosavadní průběh správních řízení. Žalobkyně dne 11. 5. 2007 podala přehled za rok 2006, ve kterém uvedla, že vykonávala 12 měsíců vedlejší samostatnou výdělečnou činnost a vypočítala si pojistné. Tento přehled nebyl zaúčtován. Dne 28. 5. 2007 oznámila opětovné zahájení samostatné výdělečné činnosti zpětně od 1. 1. 2007 – zde pochybila PSSZ Praha 5, neboť nerespektovala předložený přehled za rok 2006 a žalobkyni zaregistrovala od 1. 1. 2007. Dne 11. 4. 2008 žalobkyně podala přehled za rok 2007, který byl zaúčtován, nicméně ze zúčtovacího konta vyplývá, že dne 4. 9. 2008 pracovnice PSSZ zaúčtování zrušila, velmi pravděpodobně včetně oznámení o opětovném zahájení o samostatné výdělečné činnosti ode dne 1. 1. 2007. Přehled za rok 2009 (podaný dne 9. 4. 2010) nebyl zaúčtován. Pracovnice PSSZ Praha 5 z nezjištěného důvodu opakovaně porušila předpisy i vnitřní směrnice, neboť ve prospěch žalobkyně nezaúčtovala podané přehledy za roky 2006, 2007 a 2009 a s ohledem na údaje o samostatné výdělečné činnosti uvedené v přehledech řádně nevedla registr OSVČ. Pochybení této konkrétní pracovnice bylo zjištěno při kontrole spisové dokumentace z důvodu převodu na OSSZ Příbram, kdy byla žalobkyně vyzvána k objasnění výkonu samostatné výdělečné činnosti. Žalobkyně při jednání dne 18. 10. 2012 potvrdila, že samostatnou výdělečnou činnost vykonávala nepřetržitě od 1. 1. 1996 a současně podala chybějící přehled za rok 2008 a následně též za rok 2005. PSSZ Praha 5 následně provedla opravu v registru (tj. stornovala odhlášku z důchodového pojištění ke dni 31. 12. 2004, oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti ze dne 28. 5. 2007 a oznámení o zahájení samostatné výdělečné činnosti ze dne 30. 1. 2012), zaúčtovala všechny podané a nezaúčtované přehledy a s tím související úkony, což spočívalo v zaúčtování plateb a vyměření penále.
17. K námitce, že nebylo zdůvodněno vyúčtování ze dne 27. 11. 2012 na částku 141 475 Kč a přeúčtování plateb, žalovaná konstatuje, že z důvodu změny místní příslušnosti byla žalobkyně s postupem PSSZ Praha 5 opakovaně a podrobně seznámena nově příslušnou OSSZ Příbram. Žalobkyně byla informována o způsobu výpočtu pojistného a penále dopisy ze dne 1. 7. 2013 a ze dne 17. 2. 2014 a rovněž dne 19. 5. 2014, kdy se dostavila na OSSZ Příbram k osobnímu jednání, při němž jí bylo doporučeno požádat o snížení měsíčního vyměřovacího základu pro placení záloh na pojistné, možnost podat žádost o splácení dlužného pojistného ve splátkách a následně o prominutí penále. Žádné z těchto možností však žalobkyně nevyužila. Žalobkyně po obdržení vyúčtování záloh na pojistné za rok 2014 ze dne 20. 8. 2015 (v němž již dluh na pojistném a penále činil 221 910 Kč) podala písemný nesouhlas s vyúčtováním, na jehož základu OSSZ Příbram v písemné odpovědi ze dne 10. 9. 2015 žalobkyni celou situaci týkající se pojištění opět vysvětlila. Současně žalobkyni upozornila, že ačkoli podniká a podává přehledy, za poslední tři roky uhradila na účet OSSZ Příbram pouze čtyři platby v celkové výši 3 032 Kč. Žalobkyni byla opětovně doporučena možnost osobního jednání, podání žádosti o splácení dlužného pojistného a o prominutí penále, které však nevyužila. Žalovaná nerozporuje, že pochybení pracovnice PSSZ Praha 5 mělo vliv na zpětné vyměření doplateků na pojistném za roky 2005 až 2009 a na zpětné předepsání záloh na pojistné roků 2005 až 2011, čímž

došlo i ke zpětnému vyměření penále za uvedená období. Žalovaná nezpochybňuje ani to, že se žalobkyně řídila pokyny zaměstnanců PSSZ Praha 5. Ovšem současně musí konstatovat, že žalobkyni byla celá situace týkající se pojištění osob samostatně výdělečně činných několikrát podrobně vysvětlena. Žalovaná na základě žádosti žalobkyně přiložila přehled všech uhrazených a záúčtovaných plateb.

18. Žalovaná navrhuje zamítnutí žalob.
19. V replice žalobkyně shrnula skutečnosti vyplývající z přehledu plateb od roku 1997. Z přehledu není zjevný osud přeplatku pro rok 2000 (ve výši 11 720 Kč), žalobkyně si úhradou ze dne 30. 5. 2000 předplatila zálohy minimálně na devět měsíců. Je zřejmé, že se jedná o nezanedbatelnou částku, jejíž umístění neznámo kam se promítá až do roku 2017. Na následně vyčíslené nedoplatky byly v rozporu se zákonem používány zálohy na další období. Tím došlo již v roce 2000 ke vzniku bludného kruhu umisťování plateb, ze kterého se žalobkyni nepodařilo do současnosti vystoupit. Je s podivem, že výše přeplatku je v jednotlivých vyúčtováních stanovena různě. Není zřejmé, jak žalovaná naložila s přeplatkem za rok 2001 ve výši 2 226 Kč. Postup žalované není předvídatelný a nemá nic společného s právní jistotou. Z podkladů, které žalovaná předložila soudu, vyplývá, že platební výměry nejsou správné a je namístě je zrušit. Teprve ve vyjádření k žalobě se žalovaná více zmiňuje o pochybení svých zaměstnanců. Konstatováním o porušování předpisů a vnitřních směrnic však žalovaná končí a nevyvozuje žádné důsledky pro sebe a svůj postup ve věci, ale veškeré následky pochybení přičítá k tíži žalobkyni. K institutu prominutí penále žalobkyně opětovně zdůrazňuje, že na prominutí není nárok, vše závisí na uvážení žalované. Ta sice v jednom z odůvodnění svého rozhodnutí uvedla, že vzniklé pochybení by mohlo být při rozhodování o prominutí penále zohledněno. To však nic nemění na skutečnosti, že proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti není možnost obrany. Žalobkyně má za to, že NSS poskytl žalované dostatečný prostor k tomu, aby se s nastalou situací vypořádala v rámci svého rozhodovacího procesu.
20. Postup žalované, kterým použila platby záloh na úhrady nedoplatek, nemá podle žalobkyně oporu v § 22a zákona o pojistném. Postup podle § 22a odst. 2 je možný pouze u částky tvořící rozdíl mezi zálohou stanovenou podle daného ustanovení a zálohou z vyššího vyměřovacího základu. *A contrario* tak záloha na pojistném vůbec nepodléhá režimu podle § 22a odst. 2 zákona o pojistném, není možné ji použít na započtení vůči nedoplatkům na pojistném, ale naopak je třeba ji vždy použít na úhradu zálohy na pojistné pro daný měsíc. K podpoře svého tvrzení žalobkyně poukazuje též na § 14a odst. 2 zákona o pojistném, podle kterého lze platit zálohy na pojistné na delší než měsíční období, avšak vždy jen do budoucna. Zákon důsledně jazykově odděluje „platbu záloh na pojistném“ a „platbu pojistného“, přičemž se nejedná o platby vzájemně zaměnitelné. Úhrady na zálohách nelze využívat k zápočtu vůči neuhrazeným doplatkům na pojistném za předchozí období. Dovede-li se výklad § 22a odst. 2 zákona o pojistném *ad absurdum*, není osoba samostatně výdělečně činná schopna se (v případě neuhrazení platby pojistného) vyprostit ze stále se nabalujících nedoplatek. Žalobkyně zcela postrádá vyjádření žalované ke stanovení penále ze záloh na pojistném, které jí nebyly předepsány.

Splnění procesních podmínek a rozsah soudního přezkumu

21. Soud ověřil, že žaloby byly podány včas, osobou k tomu oprávněnou a splňují všechny formální náležitosti na ně kladené. Jde tedy o žaloby věcně projednatelné. Soud vycházel při přezkumu napadených rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který zde byl v

době jejich vydání (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), přičemž napadená rozhodnutí přezkoumal v mezích uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s. ř. s.). Vady, k nimž by byl povinen přihlídnout z moci úřední, soud neshledal.

22. Soud o věci rozhodl bez jednání, neboť účastníci řízení s takovým postupem vyjádřili souhlas (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Veškeré rozhodné skutečnosti přitom soud zjistil ze správního spisu, a nebylo tudíž třeba provádět za účelem zjišťování skutkového stavu další dokazování (k neprovedení navržených důkazů viz níže).
23. Soud dále předesílá, že podstatná část argumentace obsažená v replice k vyjádření žalované je opožděná, a soud se jí tak nemohl věcně zabývat. To se týká zejména námitek rozporu postupu žalované s § 22a zákona o pojistném (nemožnost zaúčtovat platby záloh na nedoplatky na pojistném) a způsobu zaúčtování plateb v letech 2000 a 2001. Pouze na okraj soud k poslední uvedené námitce konstatuje, že ve vztahu k nedoplatkům mimo jiné za roky 2000 a 2001 správní orgány přisvědčily námitce promlčení uplatněné žalobkyní, nejsou tak již předmětem platebních výměrů (doplatky na pojistném a penále za tyto roky nebyly již předepsány). Otázka způsobu zaúčtování plateb v těchto letech je tedy bezpředmětná.

Posouzení žalobních bodů

24. Soud předesílá, že v dané věci bylo původní rozhodnutí žalované ve věci zrušeno v kasačním přezkumu rozsudkem NSS, který žalovanou zavázal svým právním názorem (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). NSS zdůraznil, že argumentace ohledně pochybení pracovníků PSSZ Praha 5 představovala klíčovou část argumentace žalobkyně v odvolání. Nelze připustit, aby tuto klíčovou část právní argumentace žalovaná „vymlčela“ a správní soud následně absenci *jakéhokoliv* odůvodnění správního rozhodnutí napravoval až v odůvodnění rozsudku. V dané věci totiž není po právní stránce sporný vznik samotného dluhu na pojistném. Podle NSS se klíčovou otázkou jeví, zda již v samotném vyměřovacím řízení neměly správní orgány přihlídnout k důvodu, proč vlastně žalobkyně zvolila nyní sporný postup. Zdá se totiž, že tento dluh vznikl mj. v důsledku dysfunkce v činnosti PSSZ Praha 5, která byla až do roku 2012 místně příslušná k řešení otázek pojistného žalobkyně. Povaha těchto pochybení však zůstala skryta. NSS pak žalované uložil opětovně vypořádat všechny odvolací námítky a navíc detailně vysvětlit povahu pochybení PSSZ Praha 5 ve vztahu k žalobkyni a dále pak znovu zvážit, zda s ohledem na jejich povahu mohou mít tato pochybení nějaký právní dopad na řízení vyměřovací, zejména ve vztahu k vyměření penále. Své závěry měla žalovaná dle pokynu NSS pečlivě vysvětlit.
25. Soud tedy při přezkumu napadených rozhodnutí vychází z toho, že vznik dluhu na pojistném není podle kasačního soudu *po právní stránce* sporný, tedy že žalovaná v dané věci disponovala dostatečným právním podkladem pro vydání napadených rozhodnutí. Soud v této souvislosti poukazuje na vypořádání námitek věnujících se právním důvodům vzniku sporného dluhu na pojistném, neboť tyto závěry NSS nezpochybnil.
26. Ve věci není sporné, že žalobkyně vykonávala samostatnou výdělečnou činnost nepřetržitě v období od 1. 1. 1996 do 18. 11. 2014 a následně v období od 21. 4. 2015 do 10. 6. 2015, od 24. 11. 2015 do 3. 2. 2016 a od 9. 1. 2017 do 21. 11. 2017. O tom, že si žalobkyně byla svého postavení a povinností z toho plynoucích vědoma (a to alespoň z části) svědčí, že žalobkyně podávala za jednotlivé roky přehledy o příjmech a výdajích, byť ne vždy tak učinila včas (ze správního spisu plyne, že se značným prodlením přehled podala za rok

2005 a 2008, za ostatní roky jej nicméně žalobkyně podala včas či pouze s mírným zpožděním).

27. Žalobkyně se v první řadě brání tím, že pojistné (a zálohy) neplatila pouze v důsledku pokynů příslušné referentky na PSSZ Praha 5. Namítá, že tím došlo k porušení základních zásad činnosti správních orgánů a že žalovaná při vydávání napadeného rozhodnutí nezohlednila genezi dluhu způsobenou od počátku pochybením jejích vlastních zaměstnanců. Žalobkyně tedy má – stručně řečeno – za to, že jí povinnost hradit zpětně pojistné neměla být s ohledem na uvedené vůbec uložena. S tím se však soud nemůže ztotožnit. Žalobkyně byla v rozhodném období osobou samostatně výdělečně činnou (to není ve věci sporné) a bylo její povinností podávat přehled o příjmech a výdajích, což je povinnost plynoucí z § 15 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení, a měla také bez dalšího za zákonem stanovených podmínek povinnost platit pojistné a zálohy. Tyto povinnosti vyplývají pro osoby samostatně výdělečně činné ze zákona o pojistném na sociální zabezpečení jednoznačně; nezávisí na tom, jakou představu o nich měla žalobkyně, byť třeba i v důsledku chybného poučení ze strany pracovnice PSSZ Praha 5, které ostatně sama žalovaná přiznává, přičemž určité nesrovnalosti v evidenci žalobkyně jako osoby samostatně výdělečně činné jsou patrné i ze správního spisu.
28. Předně je z něj zjevné, že se žalobkyně v roce 2005 zpětně k 31. 12. 2004 odhlášovala z důchodového pojištění, ačkoli k tomu nebyl dán důvod (ten ostatně ani při odhlášení neuvedla); poté znovu dvakrát oznámila opětovné zahájení samostatné výdělečné činnosti, nejprve v roce 2007 a poté v roce 2012, přičemž v návaznosti na oznámení učiněné v roce 2012 byla PSSZ Praha 5 písemně informována o tom, že v tomto roce není povinna platit zálohy. Následně dne 18. 10. 2012 žalobkyně tyto tři úkony stornovala a není důvodu jí nevěřit, že to učinila na pokyn pracovnice PSSZ Praha 5. Jestliže ale žalobkyně k takovému kroku přistoupila, čímž stvrdila, že samostatnou výdělečnou činností vykonávala po celou dobu (což potvrzuje i výpis z živnostenského rejstříku, podle něhož je žalobkyně držitelkou živnostenského oprávnění od 23. 10. 1996 a provozování živnosti přerušila pouze v obdobích od 19. 11. 2014 do 20. 4. 2015 a od 11. 6. do 23. 11. 2015), nemůže mít jakékoliv (natož oprávněné) očekávání, že se jí nebudou týkat povinnosti spojené s účastí osoby samostatně výdělečně činné na pojištění. O tom, že jí žádné takové očekávání nemohlo vzniknout, svědčí také ta skutečnost, že – ačkoli nyní tvrdí, že podle pokynů pracovnice PSSZ Praha 5 nebyla v letech 2005 až 2009 povinna platit pojistné – podala a podepsala za roky 2006 a 2007 přehledy o příjmech a výdajích osoby samostatně výdělečně činné, ze kterých je zřejmé, že jako osoba samostatně výdělečně činná dosahovala příjmů.
29. Přehled za rok 2006 byl přitom vyplněn dne 28. 3. 2007 a u PSSZ Praha 5 podán dne 11. 5. 2007 a plyne z něj povinnost zaplatit pojistné ve výši 11 914 Kč. Přehled za rok 2007 byl vyplněn dne 26. 3. 2008 a u PSSZ Praha 5 podán dne 11. 4. 2008 a plyne z něj povinnost zaplatit pojistné ve výši 15 535 Kč a povinnost platit v roce 2008 zálohy ve výši 1 295 Kč. Z ničeho přitom neplyne, že by tyto přehledy byly podávány dodatečně, ledaže by byly antedatovány. Takový postup by nicméně opět nemohl být argumentem pro vznik oprávněného očekávání, ale byl by spíše dokladem snahy vytvořit zpětně dojem, že byly (alespoň z části) plněny povinnosti, které osoby samostatně výdělečně činné v oblasti důchodového pojištění mají. Dovolává-li se žalobkyně na podporu svých tvrzení vystavených vyúčtování ze dne 16. 4. 2012 (vyúčtování záloh na pojistné za rok 2011, které zachycuje také stav pohledávek k 16. 4. 2012, jež uvádí ve výši 2 320 Kč) a ze dne 30. 1. 2012 (vyúčtování záloh na pojistné za rok 2010, které zachycuje také stav pohledávek

k 30. 1. 2012, jež uvádí ve výši 2 950 Kč), nelze než poukázat na skutečnost, že ty jsou zjevně neúplné, neboť vychází z toho, že žalobkyně v letech 2005 – 2009 nevykonávala samostatnou výdělečnou činnost (viz výčet zohledněných let) a nezohledňují přehledy podané za roky 2006 a 2007. Ve správním řízení – jak již bylo uvedeno shora – však byl prokázán opak, tedy že žalobkyně tuto činnost vykonávala i v těchto letech (což žalobkyně ostatně nezpochybňuje ani v žalobě a při osobním jednání u PSSZ Praha 5 dne 18. 10. 2012 tuto skutečnost výslovně potvrdila).

30. Žalobkyně v této souvislosti poukazuje také na to, že za rok 2011 disponuje dvěma vyúčtováními (jedním ze dne 16. 4. 2012 s dlužnou částkou 2 320 Kč a druhým ze dne 27. 11. 2012 s dlužnou částkou 141 475 Kč), která si vzájemně odporují, přičemž tento rozpor žalobkyni nebyl vysvětlen. K tomu nezbyvá než uvést, že rozdíl v dlužných částkách je dán právě touto skutečností, že teprve vyúčtování ze dne 27. 11. 2012 postihuje celé období, po které žalobkyně vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, tedy včetně let 2005 – 2009, které naopak vyúčtování ze dne 16. 4. 2012 nebralo v potaz. Důvod, proč byla vystavena nová vyúčtování, přitom byl žalobkyni opakovaně vysvětlován. S tímto důvodem pak souvisí i změna ve způsobu zaúčtování jednotlivých částek, jež žalobkyně zaplatila, které byly po zohlednění nově zjištěných skutečností zaúčtovány v souladu s § 22a odst. 2 zákona o pojistném, tedy započteny na nedoplatky ve stanoveném pořadí (nejprve na nejstarší nedoplatky pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, poté na běžné platby pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, následně na penále z dlužného pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a nakonec na pokuty – k tomu soud dodává, že toto zákonem stanovené pořadí je pro žalobkyni vstřícné, neboť nejprve odstraňuje nejstarší dluhy na „jistinách“ tak, aby se zastavil růst s nimi spojeného penále).
31. Důvody přeúčtování, jakož i zaúčtování přehledů, předepsání záloh na pojistné, stanovení doplateků na pojistném a stanovení penále z těchto doplateků a ze záloh na pojistné, žalobkyni podrobně vysvětlila OSSZ Příbram v dopisech ze dne 1. 7. 2013 a 17. 2. 2014 a rovněž dne 19. 5. 2014, kdy se dostavila na OSSZ Příbram k osobnímu jednání. Poté, co pochybení PSSZ Praha 5 bylo napraveno a žalobkyni podrobně vysvětlena situace týkající se nedoplateků na pojistném, nic žalobkyni nebránilo, aby své povinnosti na úseku důchodového pojištění vyplývající z její pozice osoby samostatně výdělečně činné (dodatečně) splnila a tím eliminovala budoucí důsledky existence nedoplateků, které nyní podrobně popisuje ve svých žalobách, které nicméně vyplývají pouze z toho, že žalobkyně vyúčtované nedoplatky dosud neuhradila. Pokud by totiž žalobkyně vyrovnala vyměřené nedoplatky na pojistném a penále, nebyly by její platby záloh poukazované v příslušných letech používány v souladu s § 22a odst. 2 zákona o pojistném na tyto nedoplatky, ale tak, jak žalobkyně při činění těchto plateb zamýšlela. V této souvislosti je tedy nedůvodná žalobní argumentace, podle které postup žalované žalobkyni znemožnil (v případě neuhrazení platby pojistného) vyprostit ze stále se nabalujících nedoplateků.
32. Namítá-li žalobkyně, že jí dosud nebyla předložena k informování „oprava zaúčtování veškerých podkladů od roku 1996“, je z vyjádření žalované i obsahu správního spisu zřejmé, že žádný takto označený dokument, se kterým by snad žalobkyně nebyla seznámena, neexistuje. Opravou zaúčtování veškerých podkladů od roku 1996 správní orgány zjevně minuly postup, při kterém OSSZ Příbram poté, co se stala místně příslušnou ve věci žalobkyně, provedla zaúčtování veškerých dosud nezohledněných přehledů (za roky 2005 – 2009) podle § 22a odst. 2 zákona o pojistném. Šlo tedy o postup, který našel

odraz v jednotlivých vyúčtováních záloh a inventurách pohledávek, se kterými byla žalobkyně vždy řádně seznámena.

33. K otázce zaúčtování platby ve výši 17 783 Kč ze dne 23. 9. 2009 soud konstatuje, že tato platba skutečně byla v průběhu let účtována různými způsoby. Nejprve byla platba správně zaúčtována na úhradu platebního výměru ze dne 30. 5. 2005, č. 287/2005, následně byla po opravě zaúčtování veškerých přehledů od roku 1996 přeúčtována na plnou úhradu doplateků na pojistném za rok 2005 (4 765 Kč), na plnou úhradu doplatku na pojistném za rok 2006 (11 914 Kč) a na částečnou úhradu doplatku na pojistném za rok 2007 (1 221 Kč), což žalovaná žalobkyni vysvětlila již v rozhodnutí ze dne 20. 8. 2018 vydaném po zrušujícím rozsudku NSS. Není tedy důvodná námitka, podle které se žádné z předcházejících rozhodnutí o osudu této částky nezmiňuje. Žalobkyni lze nicméně přisvědčit, že z vyúčtování záloh je zjištění osudu této částky značně komplikované. Část platby ve výši 11 914 Kč se objevuje hned ve vyúčtování ze dne 27. 11. 2012, částka 4 765 Kč se poprvé jednoznačně objevuje až v přehledu pohledávek ze dne 27. 4. 2015 (kde je uvedeno, že byla zaúčtována na doplatek na pojistném za rok 2005). Co se týče částky 1 221 Kč, ta byla dle tvrzení žalované zaúčtována na úhradu doplatku na pojistném za rok 2007. Z vyúčtování ze dne 27. 11. 2012 plyne, že na tento doplatek byla zaúčtována částka v celkové výši 8 452 Kč s uvedením data 24. 10. 2012. Podle žalobkyně jde o zaúčtování platby z tohoto dne. Ze správního spisu se nicméně podává, že dne 24. 10. 2012 žalobkyně uhradila pouze částku ve výši 1 836 Kč. Celková částka zaúčtována na tento doplatek se tak musela skládat z více plateb. Skladba této částky z vyúčtování záloh sice neplyne (vyúčtování nejsou strukturována tak, aby bylo zřejmé, z čeho se jednotlivé částky zaúčtované na doplatky přesně skládají). S ohledem na tvrzení žalované však lze předpokládat, že v částce 8 452 Kč je zahrnuta též část platby ze dne 23. 9. 2009 ve výši 1 221 Kč. Co je však podle soudu z hlediska osudu platby ze dne 23. 9. 2009 nejpodstatnější a vede jej k závěru o nedůvodnosti této žalobní výtky, je skutečnost, že posléze (v roce 2018) byla tato částka na základě usnesení Obvodního soud pro Prahu 5 ze dne 1. 12. 2017, č. j. X, opětovně zaúčtována na platební výměr č. 287/2005, tedy na úhradu těch doplateků, které žalobkyně touto platbou původně mínila uhradit. Podle soudu tedy bylo žalobkyni ozřejmáno, jak správní orgány s její platbou ze dne 23. 9. 2009 naložily. Není přitom pochyb o tom, že na základě usnesení obvodního soudu byla platba zaúčtována na platební výměr v plné výši, není zde tedy žádná chybějící část z platby ve výši 17 783 Kč, která by nebyla zohledněna, jak namítá žalobkyně. Z uvedeného důvodu proto nemohly mít ani změny v zaúčtování této částky vliv na další období, v němž žalobkyni vznikaly z důvodu nehrzení pojistného a záloh doplatky. Žalobní tvrzení, podle kterého dne 23. 9. 2009 žalobkyně neuhradila částku 17 783 Kč, ale částku 23 414 Kč, přitom nemá oporu ve správním spise. Nelze proto přisvědčit námitce, že ve vyúčtování chybí částka odpovídající rozdílu mezi těmito dvěma částkami. Je nutné také připomenout, že nyní napadená rozhodnutí z důvodu promlčení již nezahrnují roky, za které byly platebním výměrem č. 287/2005 vyměřeny nedoplatky (šlo o nedoplatek pojistného za rok 2004, penále z nedoplatku pojistného za rok 2004 a penále ze záloh na pojistné za rok 2004). Správním orgánům proto nelze vytýkat, pokud se v nyní napadených rozhodnutích podrobněji osudem této částky nezabývaly.
34. Soud v této souvislosti uvádí, že nepovažoval za nutné provádět dokazování posledně popsáním usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5, jak žalobkyně navrhla v žalobě. Byť toto usnesení není součástí správního spisu, žalovaná z něj v průběhu správního řízení vycházela a zohlednila jej, čehož se sama žalobkyně domáhala. Na jeho základu došlo

zpětně k opětovnému zaúčtování platby ze dne 23. 9. 2009 na úhradu platebního výměru č. 287/2005, což bylo též plně v souladu s požadavky žalobkyně. Obsah tohoto usnesení ani právní důsledky z něj vyplývající tedy nejsou mezi účastníky řízení sporné, soud proto považuje provedení tohoto důkazu za nadbytečné. Co se týče ostatních navržených důkazů, jde o listiny, které jsou součástí správního spisu. Tím se v řízení před správním soudem dokazování neprovádí (srov. rozsudek NSS ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008 – 117). Soud proto důkaz těmito listinami neprováděl.

Pochybení PSSZ Praha 5

35. Soud dále konstatuje, že žalovaná se v napadených rozhodnutích věnovala též dopadu pochybení PSSZ Praha 5 na postavení žalobkyně.
36. Žalovaná uvedla, že nijak nezpochybňuje, že se žalobkyně řídila pokyny zaměstnanců PSSZ Praha 5. Současně konstatovala, že orgán veřejné moci je povinen v rámci výkonu své činnosti v případě pochybení zajistit nápravu. Tuto nápravu provedla OSSZ Příbram poté, kdy se stala místně příslušnou pro provádění žalobkynina sociálního zabezpečení. S přihlédnutím k vzniklé situaci byl žalobkyni doporučen další postup, tj. možnost požádat, v případě splnění zákonem stanovených podmínek, o snížení měsíčního vyměřovacího základu pro placení záloh na pojistné, o splácení dlužného pojistného ve splátkách a následně (po doplacení dlužného pojistného) o prominutí penále. Žalobkyně požádala o snížení měsíčního vyměřovacího základu, pro nesplnění zákonem stanovených podmínek této žádosti vyhověno nebylo (příjmy žalobkyně připadající v průměru na jeden kalendářní měsíc nepoklesly oproti předchozímu období minimálně o třetinu). Žádost o splácení dlužného pojistného ve splátkách žalobkyně nepodala. Žalovaná dále uvedla, že v řízení proti nynějšímu platebnímu výměru již nelze posoudit, z jakého důvodu referentka PSSZ Praha 5 vyúčtování roku 2007 neoprávněně stornovala (ačkoli žalobkyně nadále vykonávala samostatnou výdělečnou činnost), a podala jí tak mylnou informaci o stavu jejích pohledávek. PSSZ Praha 5 podala žalobkyni dne 30. 1. 2012 a 16. 4. 2012 mylnou informaci o výši dlužného pojistného a penále, neboť, jak žalovaná podrobně popsala v odůvodnění napadeného rozhodnutí, nezohlednila výkon samostatné výdělečné činnosti za roky 2005 až 2009. Žalovaná nezpochybnila, že pochybení pracovníků PSSZ Praha 5 mělo vliv na zpětné vyměření doplateků na pojistném ze roky 2005 a 2009 a na zpětné předepsání záloh na pojistné na důchodové pojištění roků 2005 až 2011, čímž došlo i ke zpětnému vyměření penále za uvedená období. Následné neplnění povinností ze strany žalobkyně co do placení záloh na pojistné na důchodové pojištění a doplateků na pojistném za roky 2012 až 2014 nelze dávat s pochybením PSSZ Praha 5 do souvislosti. Žalovaná dále dodala, že pochybení pracovníků PSSZ Praha 5 je nesporné, neboť nekontrolovali, zda žalobkyně řádně platí pojistné a zálohy na pojistném. Po provedeném šetření v rámci převodu spisové dokumentace na OSSZ Příbram v roce 2012 však byla žalobkyně informována o tom, že na základě údajů o příjmech a výdajích, počtech měsíců podnikání a s ohledem na charakter samostatné výdělečné činnosti, byla povinna hradit pojistné. Právo předepsat dlužné pojistné plyne příslušné OSSZ přímo ze zákona. Žalovaná připustila, že není v kompetenci odvolacího orgánu předvídat výsledek eventuálního řízení ve věci žádosti o prominutí penále. Vyslovila však přesvědčení, že skutečnost, že výše penále, která byla do značné míry ovlivněna právě nečinností PSSZ Praha 5, by byla v případném řízení o žádosti o prominutí penále zohledněna.

37. Soud považuje shora shrnuté vyjádření žalované k otázce pochybení PSSZ Praha 5 za plně dostačující a vyhovující požadavkům vysloveným ve zrušujícím rozsudku NSS. Soud shrnuje, že je nepochybné, že PSSZ Praha 5 neplnila řádně své povinnosti, pokud dlouhodobě nekontrolovala, zda žalobkyně platí řádně pojistné a zálohy na pojistném a pokud případné nedoplatky včas nevyměřovala a nevymáhala. OSSZ Příbram proto v okamžiku, kdy zjistila pochybení PSSZ Praha 5 spočívající v tom, že ta dlouhodobě řádně nekontrolovala, zda žalobkyně platí řádně pojistné a zálohy na pojistném, neměla z hlediska zákona o pojistném na sociální zabezpečení jinou možnost, než žalobkyni při respektování promlčecí doby vztahující se k právu předepsat pojistné plynoucí z § 18 zákona o pojistném dlužné pojistné vyměřit, a to včetně penále (jak z pojistného, tak ze záloh na pojistné), jehož vyměření je z hlediska zákona důsledkem včasného nezaplacení pojistného (záloh), nikoli otázkou správního uvážení. Správní orgány tedy mohly reflektovat pochybení PSSZ Praha 5 pouze v rámci zákonem stanovených mantinelů. Zákon o pojistném neobsahuje žádné ustanovení, které by při vyměřování doplateků a penále umožňovalo zohlednit dřívější pochybení správního orgánu. Soud se se správními orgány shoduje v tom, že jedinou cestou, jak lze eliminovat nepříznivé důsledky pochybení PSSZ Praha 5 spočívající v povinnosti hradit penále z pozdě uhrazeného pojistného (není totiž pochyb o tom, že i přes nesprávné poučení pracovnice PSSZ Praha 5 byla žalobkyně z důvodu výkonu samostatné výdělečné činnosti povinna hradit pojistné – tato povinnost by ji tedy stíhala v každém případě) je žádost o prominutí penále podle § 104ch zákona č. 582/1991 Sb. S žalobkyní se nelze ztotožnit v tom, že tato žádost „situaci žádným způsobem neřeší“. Skutečnost, že proti rozhodnutí o žádosti není přípustný žádný opravný prostředek, rozhodnutí nemusí obsahovat odůvodnění a nevztahuje se na něj správní řád, jak namítá žalobkyně, nemá žádný vliv na shora vyslovený závěr, podle kterého je žádost o prominutí penále jedinou možností, jak zmírnit dopad předešlých pochybení na žalobkyni. Soudy i správní orgány již jednoznačně vyslovily, že k určitým pochybením došlo, a jaká byla jejich povaha. Byť jsou závěry vyslovené v rozsudcích soudů závazné pouze pro tuto konkrétní věc, bude povinností správních orgánů řádně je reflektovat i v případném řízení o žádosti žalobkyně o prominutí penále.
38. Podle soudu by žalobkyně mohla též zvážit uplatnění nároku na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem. Podle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), je nesprávným úředním postupem také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Pod takové pochybení lze podřadit i situaci, kdy pracovnice PSSZ Praha 5 v rozporu se zákonem nezohledňovala žalobkyni podávané přehledy.
39. Je pravdou, že z § 18 odst. 1 zákona o pojistném neplyne oprávnění předepsat zpětně zálohy na pojistné a penále z nich, jak namítá žalobkyně. Jde totiž o ustanovení, které toliko upravuje běh promlčecích (resp. prekluzivních, k tomu srov. přiměřeně rozsudky NSS ze dne 6. 8. 2008, č. j. 3 Ads 24/2008 – 119, nebo ze dne 12. 9. 2007, č. j. 3 Ads 29/2007 – 78) lhůt pro právo předepsat dlužné pojistné. Samotné oprávnění k předpisu dlužného pojistného vyplývá z jiných ustanovení zákona, jak ostatně správně uvedla žalovaná v pasáži napadeného rozhodnutí 1 citované žalobkyni. Žalovaná konstatovala, že právo předepsat dlužné pojistné plyne *přímo ze zákona*, a to s přihlédnutím k promlčecí lhůtě podle § 18 odst. 1 zákona o pojistném.

40. Soud k této otázce upřesňuje, že zákon o pojistném stanoví osobám samostatně výdělečně činným povinnost *odvádět* pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na nemocenské pojištění na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (§ 13 odst. 1). Zákon přitom současně v § 1 zavádí legislativní zkratku „pojistné“, kterým se pro účely tohoto zákona rozumí pojistné na sociální zabezpečení, které zahrnuje pojistné na důchodové pojištění a pojistné na nemocenské pojištění, a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Ustanovení § 13 odst. 1 zákona o pojistném tedy poněkud nekonzistentně tuto legislativní zkratku „pojistné“ neužívá a nadbytečně vyjmenovává druhy pojistného. Lze nicméně shrnout, že toto ustanovení stanoví povinnost odvádět pojistné.
41. Podle § 13 odst. 2 zákona o pojistném je osoba samostatně výdělečně činná povinna *platit* za podmínek dále stanovených buď *pojistné* na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, nebo *zálohy na pojistné* na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „zálohy na pojistné“) a doplatek na pojistném na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (dále jen „doplatek na pojistném“).
42. Posledně citované ustanovení tedy upravuje způsoby, jakým je pojistné ve smyslu § 13 odst. 1 odváděno (placeno). Těmito způsoby je buď placení pojistného, nebo placení záloh na pojistné a doplatků. Zákon pak dále stanoví, za jakých podmínek je osoba samostatně výdělečně činná povinna pojistné platit pojistným a za jakých podmínek zálohami na pojistném (a doplatky na pojistném). Z hlediska posouzení námitky žalobkyně je proto důležité zdůraznit, že zálohy na pojistné jsou pouze jedním ze způsobů, jakým dochází k placení pojistného v širším smyslu (ve smyslu § 1 zákona o pojistném). Podmínky, za kterých je osoba samostatně výdělečně činná povinna hradit zálohy stanoví zejména § 13a, § 14 a § 14a zákona o pojistném. Podmínky, za kterých jsou tyto osoby povinny odvádět pojistné nikoli formou záloh, ale formou pojistného (v užším smyslu slova) pak stanoví zejména § 14b zákona o pojistném.
43. Pokud § 18 odst. 1 zákona o pojistném stanoví, že právo předepsat *dlužné pojistné* se promlčuje za 10 let ode dne splatnosti, je nutno pod pojmem pojistné rozumět pojistné ve smyslu jeho legislativní zkratky vymezené v § 1 téhož zákona. Bylo by jednoznačně diskriminační, pokud by se možnost předepsat dlužné pojistné pouze těm osobám samostatně výdělečně činným, které mají povinnost je odvádět formou pojistného (v užším smyslu slova dle § 14 zákona o pojistném) a nikoli těm, které mají povinnost odvádět pojistné formou záloh. Výklad zastávaný žalobkyní by tak vedl ke zcela absurdnímu důsledku, kdy by osobám samostatně výdělečně činným, které spadají do okruhu osob povinných odvádět pojistné formou záloh na pojistné, nebylo možno při zjištění, že byly povinny tyto zálohy hradit a nečinily tak (například z důvodu nepodání přehledů apod.) zpětně dlužné pojistné (k jehož odvodu byly povinny formou záloh) předepsat. Stejně tak by výklad žalobkyně (ztotožňující pojem pojistné s formou odvodu dle § 14 zákona o pojistném) znamenal, že zpětně nelze předepsat nejen zálohy na pojistné, ale ani doplatek pojistného, což by opět vedlo k absurdním důsledkům. Za situace, kdy osoba samostatně výdělečně činná má zákonem stanovenou povinnost odvádět pojistné zálohově, neexistovala by faktická možnost, jak zpětně stanovit doplatek (např. v důsledku zjištění, že výše pojistného měla být z důvodu vyššího vyměřovacího základu vyšší). Uvedené podporuje též § 14 odst. 8 zákona o pojistném, podle kterého se dlužné zálohy na pojistné se stanoví ve výši odpovídající minimální částce měsíčního vyměřovacího základu

stanoveného podle odstavců 2, 4 až 6. Jde tedy o ustanovení, které výslovně počítá se zpětným stanovením dlužných záloh na pojistné. Na základě shora uvedeného proto soud konstatuje, že správní orgány byly oprávněny předepsat dlužné pojistné ve formě záloh na pojistném za předešlá období (samozřejmě v rámci promlčecí doby stanovené v § 18 odst. 1 zákona o pojistném).

44. S povinností platit pojistné a zálohy na pojistné se v situacích, kdy tyto primární povinnosti nejsou plněny včas anebo jsou plněny v nižší výši, než tomu má být, pojí také povinnost platit penále. Podle § 20 odst. 1 zákona o pojistném na sociální zabezpečení tedy platí, že nebylo-li pojistné zapláceno ve stanovené lhůtě anebo bylo-li zapláceno v nižší částce, než ve které mělo být zapláceno, je plátce pojistného povinen platit penále. Sazba penále činila 0,1 % do 31. 12. 2006 a poté 0,05 % dlužné částky za každý kalendářní den, ve kterém některá z uvedených skutečností trvala. Rekapitulovaná právní úprava platila bez podstatnějších změn po celé období, kterého se dotýká žalobou napadené rozhodnutí (dílčí změny neměly vliv na podstatu povinností spojených s postavením osoby samostatně výdělečně činné). Ostatně sama žalobkyně skutečnost, že byla po celé toto období osobou samostatně výdělečně činnou, v žalobě nevyvrací.
45. Soud závěrem pouze pro pořádek konstatuje, že žalobkyně v žalobě původně vedené pod sp. zn. 54 Ad 4/2019 nepřináší oproti druhé z žalob žádnou další argumentaci. Na žalobní argumentaci uplatněnou proti napadenému rozhodnutí 2 se plně vztahuje vše již shora vyřčené.

Závěr a náklady řízení

46. Z uvedených důvodů soud neshledal žaloby důvodnými, a proto je zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
47. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Žalované, která byla ve věci úspěšná, žádné náklady nad rámec její běžné činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje,

vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 27. srpna 2021

Mgr. Jan Čížek, v. r.
předseda senátu